

Daniel Mystery Fortuna Devon rex, kocúrik čokoládový

Žijem svoj sen a môžem plniť sny druhým ľuďom

Rada si spomínam na svoje detsvo sčasti strávené na horehronskej dedinke Telgárt u starej mamy. Súčasťou života na dedine boli aj hospodárske zvieratá, mačky a psy, dokonca aj holuby. Aj keď som sa zvierat bála, rada som ich pozorovala a predstavovala si, čo si asi myslia, či nás majú rady a ak áno, tak prečo. Moja najobľúbenejšia hračka nebola bábika, ale ryšavá chlpatá líška. Nepustila som ju z očí, vozila som ju v kočíku, krmila, kúpala, uspávala, chránila pred zlým svetom... Asi až dovtedy, kým sa chudera, nerozpadla. Nepamätám si čo sa s ňou stalo, ale viem, že jej strata ma hlboko zasiahla. A asi nielen mňa, ale aj rodičov. Potom som im celé detstvo píllila uši, aby mi kúpili psíka, alebo mačičku, ale samozrejme, s vdýchnu-

tou dušou. Keďže sme bývali v panelákovom byte, rodičia usúdili, že zvieratko by sa v byte len trápilo. Nikdy sa mi veľká túžba po domacom zvieracom miláčikovi nesplnila. Samozrejme, teraz to chápem a nič rodičom nevyčítam. Ale jedno som už vtedy vedela, že ak ja raz budem mať rodinu a moje deti mi povedia, že chcú mačku, alebo psíka, tak im ho určite kúpim. A tak na jar v roku 1993 sa aj stalo. Keď už mal mladší syn tri roky, usúdila som, že je vhodný čas na prírastok do rodiny. Pribudla k nám Rebeka, krásna marhuľová pudlíčka. Splnil sa mi detský sen. Som šťastná, že si ho môžem snívať až do dnes. Že sme ako rodina vytvorili podmienky pre chov, a tak aj ja môžem plniť sny ľuďom, ktorí túžia po zvieracom miláčikovi. Začínam chá-

pať zmysel svojej práce s chovom, že nejde len o dobrý pocit z prítomnosti zvierat v mojom živote, ale že môžem rozdávať lásku v podobe mačiatok do života ďalších ľudí. Toto aj mňa naplňa šťastím.

Impulz pre Mystery Fortuna

Pre chov mačiek som sa rozhodla impulzívne v okamihu, keď som na internetových stránkach objavila bezsrstú mačku.

Donského sfinxa, ktorý pochádza z Ruska, najlepšie dokázali predstaviť v plnej kráse na svojich webových stránkach práve ruskí chovatelia. Fotografie a ich opisy povahy vo mne vzbudili ohromnú zvedavosť a záro-

veň túžbu spoznávať takúto mačku. Hovorím impulzívne preto, že som vôbec nechcela riešiť myšlienku, že by to mohlo byť náročné, komplikované, hlavne som už chcela mať takúto mačičku doma. Preto som musela okamžite konať, kým mi v tom niečo nezabráni... Bola som presvedčená, že sa o ňu dokážem starať a tiež ma lákala predstava, že by som mohla vidieť a pozorovať takýchto mimozemšťanov aj od ich narodenia. Nemôžem zabudnúť na ten pocit, keď som svoje prvé dve mačičky Pixi a Dolce uvidela pri prvej návšteve u chovateľky Julky Balnovej. Bolo to v lete v roku 2009. Myslela som si, že sa nedokážem ani nadýchnuť. Škriatkovia z rozprávky nás privítali veľkými zvedavými očami, ušami nastraženými ako radar. Sedeli na stoličke pred dverami a zvedavo čakali kto to k nim ide. Ako malé deti, ktoré sa tešia na návštevu v očakávaní, že im prinesú darčeky. Od prvého momentu som sa do nich zamilovala. Tešilo ma, že to, čo som sa o nich dočítala bude predsa len pravda.

Keďže sa o štvornohých zverencov v našej rodine staráme doma všetci dvojnohí, nedá mi o našej chovateľskej stanici hovoriť v jednotnom čísle. Takže naša chovateľská stanica vznikla v marci 2010 pod názvom Mystery Fortuna SK. Slovo Mystery pre nás vystihuje prvý dojem z bezsrstých mačiek. Fortuna pribudla po tom, ako sme okrem holej mačky objavili ďalšieho mimozemšťana — mačku plemena devonský rex a stala sa tiež súčasťou nášho domova. Fortuna ich vystihuje, pre nás znamená také veľké, veselé šťastie, ktoré sme v devončekoch našli. Pochádzame z Lutily pri Žiari nad Hronom, sme registrovaní pod organizáciou Federácia Felis Slovakia v klube Mačky Žilina.

Z histórie našich mačiek

Mačka bez srsti sa objavila v roku 1987 v Rostove na Done a od vtedy sa začala písať história bezsrstej mačky donský sfinx. Začal sa sledovať a vyvíjať proces prírodnej genetickej mutácie mačky domácej, ktorá nesie dominantný gén bezsrstosti a začalo jej šľachtenie.

Devon rexa objavili v roku 1960, kedy pani Beril Coxová z Devonu odchytila a skrotila túlavú mačku. Keď sa jej narodili mačiatka, objavila na jednom kocúrikovi zvlnenú srst'. Neskôr ho pripustila k mačke cornish rex a myslela si, že sa narodí mačiatka, ktoré budú mať zvlnenú srst'. Keďže sa mačiatka narodili s rovnou srstou, priviedlo ju to k zisteniu, že srst' jej kocúra Kirleeho musí mať iný genetický základ. Tak páčila kocúra so svojimi dcérami a rôznymi mačkami, kde sa po mnoho generácií rodili mačiatka so zvlnenou srstou. Postupne sa menil profil, zdokonaľovala sa štruktúra srsti a v roku 1967 v Anglicku, bol devon rex uznaný ako nové krátkosrsté plemeno.

Obe plemená mačiek dnes uznávajú svetové organizácie WCF, FIFe, tiež americké organizácie CFA a TICA.

Donský sfinx — mačka bez srsti

Donský sfinx — nie je zaujímavý len pre svoju bezsrstosť, ale upúta vás nádhernou svalnatou stavbou tela. Koža je príjemná na dotyk. Pripomína pokožku malého bábätka. Takáto mačka môže byť jemne ochlpená, chlípky by však nemali presahovať viac ako 2 mm. Niektoré vzácne jedince majú kožu, ktorá sa prirovnáva ku gume, nemá žiadne chlípky a keď ju chcete pohladať, ruka sa vám „drhne“ ako po gume. Koža je pevná, odolná,

Denis Mystery Fortuna — Devon rex kocúrik modrý

preto nie je dôvod sa obávať, že „holá“ mačka je pre jej kožu a bezsrstosť chýlostivá. Nevyžaduje si zvláštnu starostlivosť. Ako aj ľudská pokožka sa prirodzene mastí, tak aj koža donského sfinxa. Kúpeľ v teplej vode ju zbaví prebytočnej mastnoty.

Povolené sú všetky farebné varianty. Mačka má oproti človeku vyššiu telesnú teplotu, asi o 2,5 stupňa. Je stredne veľká, zadné nohy má dlhšie ako predné. Pokojne sa na ne postaví a skúma okolie, alebo objavuje niečo nové. Keď vztýči svoje veľké uši a rozžiaria sa jej nádherné veľké mandľové oči, vtedy hovoríme že „vysielala“, asi „domov“. Je veľký pozorovateľ a prieskumník. Celý zjav tejto mačky pôsobí záhadne, preto sa jej pripisujú prirovnania k mimozemským bytostiam, na čo si prídu chovatelia, ktorí v svojich miláčikoch hľadajú tajomstvá, ktoré fungujú medzi nebom a zemou. Majú dlhé prsty pospájané blanami, ktoré pôsobia skôr ako prsty opíc.

Devonský rex — brčkavá mačka

Postava týchto mačiek je veľmi podobná ako u bezsrstých mačiek, len je pokrytá brčkavou krátkou srstou. Je to stredne veľká mačka s veľkými ušami. Jej hmotnosť sa pohybuje od 2,5 do 5 kg. Devonský rex má širší hrudník z ktorého vychádzajú predné nohy

a tým pôsobia ako by boli mierne skrívené do „O“. Chvost je dlhý, osrstený, ku koncu sa zužuje.

Srst u devonského rexa je jemná na dotyk, lesklá, zvlnená až kučeravá, ale hlavne redšia ako u iných chlpatých plemien. Nie je tak pekne „organizovaná“ ako má cornish rex, skôr pôsobí mierne chaoticky. Devonský rex má krátku kučeravú srst, ktorá nepĺzne, alebo len minimálne a preto jej prítomnosť dobre zvládajú alergici. Reakciu na alergény, ktoré sa nachádzajú v slinách a mačka ich pri umývaní necháva na srsti, či koži, odporúčam alergikom odskúšať, najlepšie v prostredí, kde takéto mačky žijú.

Aj u devon rexa sú povolené všetky farebné variety, kombinácie s bielou, tiež kresby. Rodia sa mačiatka nezvyčajných kombinácií farieb po rodičoch.

Čím sú uši devona väčšie, tým originálnejšie pôsobí. Sú nízko posadené na širokej klinovej hlave a s výraznou bradou dotvárajú celkový srdcovitý tvar hlavy. Okrúhle čelo prechádza do plochej hlavy. Na hlave a ušiach má výrazne menej srsti ako na tele. Farba očí harmonicky ladí so srstou.

Je temperamentnejšia, potrebuje viac pohybu kým sa unaví, provokuje

k hrám. Preto ju odporúčam chovateľom, ktorí majú viac času, alebo sú v rodine deti. K detským hrám sa devonček rád pripojí.

Naše mačky odporúčam ako domáceho miláčika každému, kto chce zažiť pekný pocit zo vzájomného porozumenia človeka a zvierata, ktorý sa nedá získať výcvikom, ale ak vás miluje, máte v nej oddaného spoločníka. Donský sphinx a devonský rex sú veľmi vnímavé mačky, tak ako dokážu byť aktívne pri hrách, vedia byť aj pokojné a môžu sa využívať na felinoterapiu.

Zdravie si prajeme pre všetkých

Aby bola doma s našimi mačacími miláčikmi pohoda, je dôležité sa starať o ich zdravie. Súvisí s tým hlavne kvalitná strava. Vyberáme pre nich krmivá podľa zloženia tak, aby vyhovovali potrebám podľa ich veku a kondície. Sledujeme pomer proteínov a tukov, obsah vitamínov, podiel mäsa v krmive, tiež či sú s obsahom obilovín, aké konzervačné látky sa pridávajú do krmiva atď. Stále pribúdajú nové značky krmív, a tak nie je ľahké vyberať, ktoré krmivo je najvhodnejšie. Okrem suchého krmiva naše mačky dostávajú aj mačacie konzervy či taštičky, dokonca im pripravujeme aj domáce paštéty, ktoré majú najradšej.

Náš dom je prispôbený potrebám našich mačiek. Niekedy mám pocit, že my bývame u nich, a nie ony u nás. Ma-

Dasha Mystery Fortuna — Devon rex, mačička lilavokorytnačínová s kresbou

jú voľný pohyb po dome, v lete majú možnosť výbehu na trávnu do záhrady. V čase pôrodu a odchovu mačiatok majú samostatné priestory. Snažíme sa, aby boli hlavne v psychickej pohode, pretože keď nie je mačka šťastná, občasne ochorie. Stres je u nich najväčší spúšťač chorôb.

O zdravie našich zverencov sa stará pán doktor MVDr. Ľubomír Kaprálik, MVDr. Júlia Kapráliková, MVDr. Kristína Matejová a kolektív veterinárnej kliniky ZOOVET CENTRUM v Žiari nad Hronom. Osobitne sa chcem poďakovať aj veterinárnym sestričkám Darinke Kukučkovej za to, že je ochotná pomôcť aj o pol noci. Tiež Miške Hanušekovej pri administratívnych úkonoch ktoré sú nevyhnutné a súvisia s chovom. Napríklad s vystavovaním Europasov, evidenciou vakcinácií, potvrdzovaním zdravotného stavu chovných mačiek a odchovaných mačiatok

Som úprimne vďačná za nášho veterinára Ľubomíra Kaprálika. Za to, že sa na neho môžem spoľahnúť. Už 8 rokov je s nami trpezlivý a zodpovedne, odborne rieši naše mačacie starosti. Dohliada na správnu vakcináciu, odčervovanie a testovanie mačiek. Oboznamuje ma s novinkami z „veterinárneho sveta mačiek“. Neviem si to už ani len predstaviť, že by v Žiari nad Hronom nebola táto klinika. Teším sa

Vrh „D“ Mystery Fortuna, nar. 23. 9. 2017

z toho, že mám možnosť využívať pri vyšetreniach či testovaní ich moderné prístroje. Máme možnosť dať skontrolovať krvný obraz, biochémiu, vyšetrenie HCM moderným sonografom, vyšetrenie sluchu či mačka nie je hluchá, rtg, využiť modernú operačnú sálu, atď. Verím, že aj vďaka nim sa nám bude dariť udržať náš chov „holých“ a „brčkavých“ mačiek zdravý.

Ja viem, že najlepšie pre chovateľa by bolo, keby jeho zvieraťko mohlo veterinárov obchádzať milovými krokmi. Ale chov mačiek a verím tomu, že celkovo všetkých zvierat, je zložitý a pre každé plemeno špecifický. Preto aj my, chovatelia, sa musíme neustále vzde-

lávať, komunikovať spolu, aby sme si vymieňali svoje skúsenosti a v prípade potreby mohli využiť rady a pomoc navzájom. Starostlivosť o mačiatko u nás nekončí jeho umiestnením do rodiny. V prípade že mačiatko v novej rodine ochorie, alebo sa vyskytnú problémy rôzneho charakteru, sme v kontakte a snažíme sa pomôcť.

Rovnako zodpovedne pristupujeme aj k prípadom, keď sa naše mačiatka ocitnú v rodinách, kde nezvládli starostlivosť. Spomeniem prípad, keď si mladá žena odniesla naše mačiatko do Rakúska. Mala záujem o kocúrika plemena donsý sfinx s typom srsti flock. Bola oboznámená o charaktere takéhoto typu holej mačky. (Podstatu vysvetľujem aj na našej webovej stránke):

Zo spojenia mačiek Evkraty a Delisky s kocúrom Karabasom sa podarilo docieľiť, že koža mačiatok je na pohmat aj „gumenná“, ale aj „flock“, kde drobné chlpy jemne prečnievajúce z ich kože tvoria príjemný semiš, niektoré mačiatka sú jemne osrstené tak, akoby ich plášť tvoril nepriepustný film. Hovoríme tomu že máme impregnované mačky. Takéto mačiatko sa môže narodiť aj tak chlpaté ako domáca mačička, no už prvé týždne ich zdedený gén po oboch rodičoch spôsobí vypádanie dlhých chlporov. Zo „škaredého káčatka“ sa takéto chlpaté mačiatko postupne mení na „krásnu labuť“. Prednosti týchto osrstených — flockových mačiek oproti gumenným je

Devon rex, mačička lilavokorytnačinová s kresbou

Boleslav Mystery Fortuna — Don sfínx, kocúr červený s krsbou

zásadný v ich lepšej odolnosti voči chorobám. Koža nie je masťná, mačka sa sama udržiava v čistote, nie je potrebné časté kúpanie. Neotierajú sa do podložiek, vankúšov, nezanechávajú ich špinavé. Jemná sršť pohltí ich prirodzené masťenie. Taktiež okolie očí je čistejšie, prakticky odpadáva problém často sa zapalujúcich očí, ktoré vznikajú z infekcií kvôli ušpinenej masťnej koži z okolia očí. Flockové mačky sa môžu pochváliť silnými dlhými fúzmi, a tak neprichádzajú o jeden z dôležitých hmatových orgánov. Z pohľadu estetiky, či skôr exkluzivity exteriéru donskeho sfínxa s typom srsti flock je ich výrazné sfarbenie. Pre chovateľa, ktorý sleduje vývoj a rast takéhoto mačiatka je plný vzrušenia z očakávania z každej premeny mačiatka. Je málo pravdepodobné, že by súrodenci z takýchto vrhov boli rovnakí.“

Kedže bola jeseň, kocúrik bol vo veku 5 mesiacov, charakteristická sršť flockovej mačky pre toto ročné obdobie a jeho vek bola práve dlhšia, ostrejšia. Slečna prejavila odpor, že sa jej to ne-

páči a chcela počuť vysvetlenie, či tie chlpy pôjdu dole. Navrhli sme jej, aby si ho teda nebrala, ak sa jej kocúrik nepáči. No po zoznámení sa s kocúrom tvrdila že sa jej páči a že ho chce. To sme ale netušili čo s ním chce urobiť. Keďže chcela urýchliť proces vypadávania chlpkov u kocúrika, po príchode domov ho natrela depilačným krémom. Samozrejme mu tým spôsobila obrovské zdravotné problémy.

Po tom, ako nám telefonicky oznámila, že sme jej predali chorého kocúra sme absolvovali cestu vyše 500 km aby sme ho doniesli domov a začali liečiť. Zápch po depilačnom kréme z jeho kože, pelieška v ktorom sa túlil a odstránené chlpy z jeho telíčka nám určili krutú diagnózu — otrava po požití chemického prvku tálium. Kocúrik uhynul. No a podľa zákona v tom čase, nám otrávil „vec“. Toxikológia na určenie otravy po požití tália sa nedala urobiť, nakoľko na to nemalo laboratórium možnosti. Takže sme nemali žiadny dôkaz a vinník z toho vyšiel beztrestne.

Aj v tomto čase liečime kocúrika, ktorého sme na požiadanie pôvodných majiteľov zo zahraničia priniesli po roku naspäť domov. Bol už asi tesne pred smrťou, čo dokazovali vyšetrenia krvi. Ostatné laboratórne vyšetrenia potvrdili vážnu bakteriálnu a parazitárnu infekciu v hrubom čreve. Infekciu spôsobilo nevhodné stravovanie nakazenými potravinami alebo vodou a parazitárne ochorenie ktoré prenášajú vtáky. Je nutná špeciálna liečba, dovezené lieky a hlavne veľmi dlhá a náročná rekonvalescencia.

Aj takéto sú úskalia chovu, ktoré musí zodpovedný chovateľ zvládnuť. Postaviť sa k problémom zodpovedne a postarať sa o svojich „odchovancov“.

Príkladom proti množiarňam

A týmto by som nadviazala na horúcu tému množiteľstva a neregistrovaných chovov. Preplnené útulky chovných a opustených zvierat sú jasným dôkazom, že v našom systéme chovu zvierat niečo nefunguje správne.

ISKRA SUSANNA. RU — Devon rex, čokoládová mramorovaná

Ale tak ako sa vyžaduje od chovateľa aby bol zodpovedný, musí niesť zodpovednosť aj ten, kto si zvieratko od chovateľa kúpi.

Registrovaný chovateľ predá svoj odchov na základe kúpnopredajnej zmluvy a tým zabezpečí aj evidenciu, kde sa zvieratko nachádza a kto je ďalej za neho zodpovedný a povinný sa ďalej starať. To, že zviera nie je vec, to je nám už známe. Tiež by som chcela vyjadriť nespokojnosť so zákonmi vo vzťahu k zvieratám, kritizovať vládu, štát, zákonodarcov. Ale či by to pomohlo veci urýchliť? Len kritizovať? Ale možno práve svojim konaním a postojom k zvieratám budem dávať príklad ďalším chovateľom.

Verím že nás je mnoho, ktorí naozaj majú radi zvieratá a postupne my sami začneme meniť svet k lepšiemu. Verím, že je to v sile a možnostiach každého jednotlivca urobiť aj keď len niečo malé v prospech nevinných zvierat. Možno by sa mohlo začať tým, že si nekúpim zvieratko od neregis-

trovaného chovateľa, možno by som ako prevádzkovateľ inzertného portálu nezverejnila inzerát na predaj zvieraťa bez PP, možno by som ako chovateľ nepapierových zvierat sa chcela konečne oddeliť od tých množiteľov, ktorí rozmnožujú zvieratá v otrasných podmienkach... Verím, že by sme takto dokázali veľa, keby každý prispel svojim konaním v prospech zvierat.

Plány do budúcnosti

Chovu sa venujeme 8 rokov a prešli sme si rôznymi úskaliami pri odchove bezsrstých, či brčkavých mačiatok. Napriek tomu, že sme nemali v úmysle venovať sa chovu oboch plemien, nevieme sa vzdať ani jedného. Obe plemená nás čímisi priťahujú a posúvajú s chovom stále ďalej.

U plemena donsý sfínx sa snažíme o docielenie kvalitnej zamatovej kože s typom srsti „flock“ aby lepšie vynikla farba a kresba. U devonského rexa by sme sa chceli orientovať na čokoládovú farbu srsti, tiež plemenitbou docie-

liť u týchto mačiek nielen kvalitu srsti, ale aby devonček nestratil svoj výraz. Veľké oči, široká, no zároveň trojuholníková hlava s veľkými na široko posadenými ušami. Keďže genetické testy u nášho chovného krémového kocúra IC Argus Egoza z ruskej chovateľskej stanice dokázali, že nesie čokoládovú farbu, našli sme ku nemu čokoládovú mačku menom ISKRA Susanna, taktiež z Ruska a môžeme sa pochváliť prvým vrhom z tohto spojenia, keď sa u nás po prvýkrát objavil čokoládový kocúrik Daniel, lilavo-korytnačínová mačička Dasha a tiež krásny modrý kocúrik Denis. Veríme, že sa nám ich podarí odchovať a že budú mať aj sľubnú výstavnú kariéru. 🐾

Renáta ČERNÁKOVÁ
chovateľská stanica Mystery Fortuna. SK
www.donsphynx-devonrex.eu
mysteryfortuna.sk@gmail.com

